

Lidingö
stad

Styrdokument Riktlinje

Biblioteksplan 2024–2028

Riktlinje för biblioteksverksamheten i Lidingö stad.

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Diarienummer: LS 2024/521

Dokumentdatum: 2024-03-05

Beslutsdatum: Datum

Senast reviderad: 2024-03-25

Ansvarig verksamhet: Lärande- och kulturförvaltningen

Giltighet: Fr.o.m. datum och tills vidare

Rätt att revidera: Kommunfullmäktige

Eventuell sekretess: Nej

Innehåll och syfte

Enligt Bibliotekslagen 2013:801 ska kommuner och regioner anta biblioteksplaner. Kungliga biblioteket har ett särskilt uppdrag att följa upp planernas användning och innehåll. Biblioteksplanen beskriver inriktningen för biblioteksverksamheten inom Lidingö stad under perioden 2024–2028. Planen omfattar såväl Lidingö stadsbibliotek som skolbiblioteken i de kommunala skolorna.

Målgrupp

Biblioteksplanen är en vägledning och information för stadens beslutsfattare, medarbetare och medborgare. I staden finns ett folkbibliotek beläget i stadshuset och skolbibliotek i de kommunala skolorna. Uppdragen skiljer sig åt och regleras i Bibliotekslagen respektive Skollagen.

Innehållsförteckning

Innehåll och syfte	2
Målgrupp.....	2
1 Inledning.....	4
1.1 Lidingö stadsbiblioteks kärnuppdrag	4
1.2 Koppling till nämndmål.....	5
2 Målområden för barn och unga i Lidingö	5
2.1 Mål för läsfrämjande aktiviteter	6
2.2 Mål för barn och unga med funktionshinder	6
2.3 Mål för barn och unga med annat modersmål än svenska.....	6
2.4 Mål för barn och unga med fokus på nationella minoriteterna	6
3 Målområden för vuxna Lidingöbor	7
3.1 Mål för aktiviteter och program för att stärka vuxnas läslust och bildning	7
3.2 Mål för arbetet med människor med funktionshinder – Boken kommer, talbok och Äppelhylla för vuxna	7
3.3 Mål för arbetet med människor med annat modersmål än svenska	8
3.4 Mål för arbetet med de nationella minoriteterna	8
4 Skolbiblioteken i Lidingö stads kommunala skolor	9
4.1 Mål skolbiblioteket är alla elevers pedagogiska resurs.....	9
4.2 Mål skolbiblioteket stärker alla elevers språkliga förmåga.....	9
4.3 Mål skolbiblioteket stärker elevers medie-och informationskunnighet	9
4.4 Likvärdig tillgång till skolbibliotek	9
5 Uppföljning och utvärdering	10
6 Bibliotekslagen	10
Dokumenthistorik	11

1 Inledning

Lidingö stadsbibliotek och skolbiblioteken ska erbjuda ändamålsenlig och kostnadseffektiv service utifrån stadens prioriteringar och Bibliotekslagen (SFS 2013:801). Det övergripande styrdokumentet för staden är Budget och plan. Principen "Budget gäller alltid före andra styrdokument", innebär att budget styr vid eventuella målkonflikter. (Sid.4 Riktlinje Lidingö stads styrdokument). I Lidingö bor 48 407 invånare och staden strävar efter en försiktig befolkningsökning. Andelen barn- och unga minskar över tid och andelen äldre ökar. (Källa: Statisticons bearbetning av data från SCB:s befolkningsregister <https://studios.statisticon.se/befolkningsprognoser>). Staden planerar inte att införa några filialbibliotek.

1.1 Lidingö stadsbiblioteks kärnuppdrag

Lidingö stadsbibliotek är öppet i en tillgänglig och trygg lokal. Bibliotekets lokaler uppfyller tillgänglighetsriktlinjer och medarbetarna arbetar enligt rutiner för bemötande utifrån en årligen uppdaterad arbetsmiljöagenda. Biblioteket tillhandahåller medier och anpassade medier samt service/utrustning utifrån behov, som finns hos Lidingöbor och de enligt bibliotekslagen prioriterade grupperna. Biblioteket följer en medierutin för inköp och gallring som utgår från Bibliotekslagen och folkbiblioteksuppdraget.

Biblioteket har fyra bokningsbara studierum som är avsedda för grupparbeten och används primärt av Lidingös ungdomar. Utöver studierummen finns studieplatser på olika platser inom biblioteket.

För att leva upp till Bibliotekslagens intention om att "verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet" är allmänhetens tillgång till datorer, internet och elektroniska resurser som databaser och e-böcker kostnadsfri. Biblioteket handleder besökare i biblioteksrelaterade IT frågor och enklare IT-ärenden. Biblioteket har en multifunktionsskrivare för kopiering, utskrifter och skanning av dokument.

Biblioteket erbjuder läs- och litteraturfrämjande samt folkbildande aktiviteter för Lidingöborna, med ett särskilt fokus på de enligt Bibliotekslagen prioriterade målgrupperna.

Öppettider, bemanning, medier, service/utrustning samt läs- och litteraturfrämjande aktiviteter utgör grundförutsättningen för bibliotekets funktion som en mötesplats och arena för bildning och demokrati.

Utifrån Bibliotekslagen och kärnuppdraget beskrivs i följande textavsnitt övergripande målområden och arbetssätt för de prioriterade målgrupperna enligt bibliotekslagen: barn och unga, människor med annat modersmål än svenska, människor med funktionshinder samt de nationella minoriteterna.

1.2 Koppling till nämndmål

Med utgångspunkt i biblioteksplanen utarbetar Lidingö stadsbibliotek en årlig verksamhetsplan. Verksamhetsplanens innehåll utgår från stadens politiskt beslutade vision, inriktningsmål, nämndmål och lokala årliga enhetsmål för biblioteket som formuleras i verksamhetsplanen. Det innebär att biblioteksplanens uppföljning sker enligt stadens principer för målstyrning.

Kultur- och fritidsnämnden har antagit nämndmål, som utgår från Lidingö stads övergripande inriktningsmål och verksamhetsområdesmål. Varje nämndmål följs upp i nämndens årliga verksamhetsberättelse. Nämndmålen koppling till biblioteksplanen tydliggörs nedan i respektive målområde och arbetssätt.

- "Våra unga erbjuds aktiviteter och stöd på fritiden där de kan växa i sin roll som självständiga medborgare."
- "Lidingöborna erbjuds ett brett och efterfrågat utbud som främjar en meningsfull fritid."
- "Verksamheter och arrangemang utvecklas i samverkan med föreningar, barn och ungdomar."
- "Lidingö barn, ungdomar och besökare känner sig trygga i stadens verksamheter."
- "Lidingöborna upplever delaktighet och trygghet tack vare våra arrangemang."
- "Möten och samverkan sker med utbildningsaktörerna inom kultur- och idrottsområdet."

2 Målområden för barn och unga i Lidingö

- "Våra unga erbjuds aktiviteter och stöd på fritiden där de kan växa i sin roll som självständiga medborgare."
- "Lidingös barn, ungdomar och besökare känner sig trygga i stadens verksamheter."
- "Verksamheter och arrangemang utvecklas i samverkan med föreningar, barn och ungdomar."

Biblioteket tillhandahåller en trygg miljö där barns och ungas behov av lässtimulans, gemenskap och möjligheten för studier och grupparbete är i centrum.

Bibliotekspersonalens bemötande utgår från barnets behov och förutsättningar.

Delar av bibliotekets ytor är avsedda för barn och ungas litteratur, läsning och studier. Arbete med exponering av medier, bokuppsättning och mediearbete pågår kontinuerligt.

Bibliotekets personal har aktuell kunskap om tillgängliga medier och hjälpmedel för personer med läsnedsättning oavsett ålder. Större beslut i biblioteksverksamheten prövas mot checklista för beslut utifrån Barnkonventionen.

2.1 Mål för läsfrämjande aktiviteter

Biblioteket erbjuder barn och unga läsfrämjande aktiviteter på fritiden utifrån deras egna behov och önskemål, samt utvecklar och underhåller lokala samarbeten.

Förskoleklasser och grundskoleklasser bjuds in på visningar och bokprat.

Barnbibliotekarierna samarbetar med pedagoger i kommunen för att möta aktuella behov. Förskolor får boklådor på långtidslån från biblioteket sammanställda utifrån aktuella teman. Biblioteket samarbetar med BVC, öppna förskolan, fritidsgårdar, musikskolan, Sagateatern, ungdomsmottagningen med flera.

2.2 Mål för barn och unga med funktionshinder

Biblioteket tillhandahåller anpassade medier för barn och unga genom mediebestånden på Äppelhyllan och Språktåget. Alla biblioteksmedarbetare har behörighet att registrera nya låntagare i Legimus. Anpassad grundskola inbjuds till biblioteksintroduktion. Samarbete med logopedin finns.

För att underlätta biblioteksbesök för barn och unga med NPF erbjuds material att låna på biblioteket, till exempel hörselkåpor. Bibliotekets kommunikationsmaterial är anpassat för målgrupperna.

2.3 Mål för barn och unga med annat modersmål än svenska

Biblioteket har ett basutbud av media inom aktuella språkområden och kompletterar med inlån av barn- och ungdomslitteratur från Internationella biblioteket på mindre efterfrågade språk. Biblioteket samarbetar med enheten för integration och flerspråkighet. Bibliotekets kommunikationsmaterial är anpassat för målgrupperna.

2.4 Mål för barn och unga med fokus på nationella minoriteterna

Biblioteket stödjer de nationella minoriteterna genom att erbjuda litteratur för barn och unga på minoritetsspråken och skön- och facklitteratur om kulturerna hos de nationella minoriteterna. Via Kungliga biblioteket erbjuds appen Bläddra. Bibliotekspersonal utbildas för att öka sin medvetenhet om de nationella minoriteternas kultur.

3 Målområden för vuxna Lidingöbor

- "Lidingöborna erbjuds ett brett och efterfrågat utbud som främjar en meningsfull fritid."
- "Lidingöborna upplever delaktighet och trygghet tack vare våra arrangemang."
- "Möten och samverkan sker med utbildningsaktörerna inom kultur- och idrottsområdet."

För vuxna Lidingöbor erbjuder biblioteket en plats för arbete, läsning, studier, bildning och gemenskap. Besökare kan lämna inköpsförslag och bidra till bibliotekets mediebestånd. Arbete med exponering av medier, bokuppsättning och mediearbete pågår kontinuerligt. Bibliotekets personal har aktuell kunskap om tillgängliga medier och hjälpmedel för personer med läsnedsättning oavsett ålder.

3.1 Mål för aktiviteter och program för att stärka vuxnas läslust och bildning

Biblioteket är en länk i folkbildningsarbetet och bidrar till kulturell utveckling och bildning. Utbudet av program är kvalitetsinriktat, allsidigt och utgår från folkbibliotekens uppdrag enligt bibliotekslagen. Program ska främja intresset för litteraturens ställning och bildning samt bidra till kunskapsförmedling, belysa aktuella samhällsfrågor och bidra till fri åsiktsbildning. Biblioteket ordnar även program tillsammans med andra verksamheter inom kultur- och fritidsarenan och i samarbete med stadens föreningsliv.

3.2 Mål för arbetet med människor med funktionshinder – Boken kommer, talbok och Äppelhylla för vuxna

Biblioteket har en genomarbetad avdelning för anpassade medier med talböcker för Daisyspelare, ljudböcker, Storstils-böcker och en Äppelhylla för vuxna. För funktionsnedsatta erbjuds service i form av hemleverans med bibliotekets tjänst Boken kommer, och talböcker per post. Mötesplatser inom funktionshinderområdet och seniorverksamhet erbjuds mediedepositioner och besök av bibliotekets personal. Arbete med exponering av medier, bokuppsättning och mediearbete pågår kontinuerligt.

Bibliotekets personal har aktuell kunskap om tillgängliga medier och hjälpmedel för personer med läsnedsättning oavsett ålder. Bibliotekspersonal deltar i Regionbibliotekets och MTM:s (Myndigheten för tillgängliga medier) fortbildningstillfällen och nätverk. Bibliotekets kommunikationsmaterial är anpassat för målgrupperna.

3.3 Mål för arbetet med människor med annat modersmål än svenska

Biblioteket erbjuder en avdelning för mångspråk med litteratur på olika språk utifrån aktuella språkområden. Beståndet på engelska är störst. Kursböcker i svenska och litteratur på lätt svenska hålls aktuellt. Biblioteket arrangerar Språkcafé i samarbete med lokala volontärer.

Biblioteket har ett basutbud av medier inom aktuella språkområden. Bibliotekets personal har kunskap om digitala tjänster och andra institutioner med fokus på mångspråk och hjälper vid behov besökare med information om dessa. Bibliotekets kommunikationsmaterial är anpassat för målgrupperna.

3.4 Mål för arbetet med de nationella minoriteterna

Biblioteket stödjer de nationella minoriteterna genom att erbjuda litteratur för vuxna på minoritetsspråken och litteratur om kulturerna hos de nationella minoriteterna. Via Kungliga biblioteket erbjuds appen Bläddra. Bibliotekspersonal utbildas för att öka sin medvetenhet om de nationella minoriteternas kultur. Biblioteket arbetar för att synliggöra de nationella minoriteterna. Genom bibliotekets programverksamhet uppmärksammas ett minoritetsspråk varje år.

4 Skolbiblioteken i Lidingö stads kommunala skolor

4.1 Mål skolbiblioteket är alla elevers pedagogiska resurs

Skolbiblioteken verkar för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens – två grundförutsättningar för att kunna upprätthålla, verka och delta i ett demokratiskt samhälle.

För att skolbiblioteksverksamheten ska kunna integreras med övrig pedagogisk verksamhet är det värdefullt med samarbete och samsyn mellan skolbibliotekarie och lärare.

Skolbibliotekspersonal som har sin placering i lärarlag eller motsvarande får möjligheter att planera och samverka med skolans pedagoger, och bibliotekariens specifika kompetens och kunskap kan därigenom komma fler elever till gagn. Skolbibliotekarier ges möjlighet till kompetensutveckling inom för yrket relevanta områden.

4.2 Mål skolbiblioteket stärker alla elevers språkliga förmåga

Språket är grunden till nästan all inlärning och en god läsförmåga är nödvändig för en lyckad skolgång. Skolbiblioteksverksamheten är av stor betydelse för att lustfyllt motivera elever att utveckla sin läsning, och därigenom öka måluppfyllelsen under skolgången. Skolbiblioteken har ett aktuellt, allsidigt och åldersadekvat fysiskt bestånd. Anpassad litteratur ska finnas för de elever som på grund av funktionsvariation eller otillräckliga språkkunskaper har svårt att ta till sig gängse litteratur.

4.3 Mål skolbiblioteket stärker elevers medie- och informationskunnighet

Att i dagens informationsöverflöd kunna ta till sig information, sätta den i ett sammanhang samt avgöra om den är relevant och tillförlitlig, är en viktig kompetens inom alla skolämnen. Skolbiblioteksverksamheten stärker elevernas medie- och informationskunnighet genom att erbjuda undervisning i sökning och källkritik i digitala såväl som fysiska källor samt vägledning i användandet av skolbibliotekens digitala plattform.

4.4 Likvärdig tillgång till skolbibliotek

Lidingö strävar mot en likvärdig tillgång till skolbibliotek, vad gäller medier såväl som personal. Kärnan i skolbiblioteksverksamheten är bibliotekspersonalen och dennes kompetens och vägledning som förmedlas till elever och lärare. Skolbibliotekens personal har relevant kompetens för uppdraget och tjänsteomfattningen svarar mot skolans storlek och behov.

Inom staden finns en central samordnare för skolbibliotekarier med uppdrag att samordna skolbiblioteksverksamheterna och verka för kompetensutveckling och kollegialt lärande. Ett gemensamt cirkulationsbibliotek för årskurs F-9 ger lärare möjlighet att låna klass- och gruppuppsättningar att arbeta med i klassrummet.

Rektors ansvar för respektive skolbibliotek ger goda möjligheter att bidra till att öka skolbibliotekens förutsättningar att fungera som pedagogiska resurser för elevernas kunskapsutveckling och lärande.

5 Uppföljning och utvärdering

Biblioteksplanens målområden konkretiseras årligen i stadsbibliotekets och skolbibliotekens verksamhetsplaner, där specifika mål och verksamhet beskrivs. Målen följs upp i förvaltningens verksamhetsberättelser.

Lärande- och kulturförvaltningen ansvarar för biblioteksplanens aktualitet.

6 Bibliotekslagen

Alla offentligt finansierade bibliotek i Sverige lyder under Bibliotekslagen (2013:801).

Lagen gäller alla bibliotek, oavsett bibliotekstyp. Det innebär att både stadsbiblioteket och skolbiblioteken ska följa Bibliotekslagen. Lagen har framför allt två ändamål:

- Verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning
- Främja litteraturens ställning, intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt

Stadsbiblioteket omfattas dessutom av de särskilda formuleringarna gällande folkbibliotek:

- Ha ett utbud av medier som präglas av allsidighet och kvalitet.
- Verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.
- Särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

För alla bibliotek gäller att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla och att särskild uppmärksamhet ges åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna samt personer med annat modersmål än svenska.

Dokumenthistorik

Beslut/status och datum	Beslutsfattare/författare	Ändring/åtgärd
skriv text. ange datum.	Kommunfullmäktige / LKF	Ny plan
skriv text. ange datum.	skriv text.	skriv text.
skriv text. ange datum.	skriv text.	skriv text.